

TLAČOVÁ SPRÁVA

23. október 2024

MFDF Ji.hlava uvedie filmy z obdobia Slovenského štátu zo zbierok Slovenského filmového ústavu

28. ročník Medzinárodného festivalu dokumentárnych filmov Ji.hlava, ktorý sa bude konať od 25. októbra do 3. novembra, uvedie vo svojom programe 24 dokumentárnych a spravodajských filmov z obdobia Slovenského štátu zo zbierok Slovenského filmového ústavu. Programovú sekciu s názvom *Máme svoj film!* pre festival zostavila filmová historička Petra Hanáková, autorka rovnomennej publikácie o filmovej kultúre a propagande Slovenského štátu, ktorú vydal Slovenský filmový ústav tento rok. Filmy sa budú premietiť v štyroch blokoch na začiatku festivalu od 25. do 28. októbra, pričom Petra Hanáková ich osobne uvedie.

Diváci v Jihlave budú mať možnosť vidieť zriedka premietané filmy z týždenníka *Nástup* a mesačníka *Lúč*, ako aj krátke, takzvané kultúrne filmy či jediný celovečerný film tohto obdobia *Od Tatier po Azovské more* (1942). Vo výbere filmov nájdeme aj prvé diela veľkých postáv československej povojnovej kinematografie ako Paľo Bielik, Ján Kadár a Viktor Kubal. „V roku 1941 vzniklo v *Nástupe* takzvané výrobné oddelenie. Jeho autori, ak nemali skúsenosti, sa profesionalizovali praxou alebo krátkymi stážami vo viedenských (Wienfilm) či pražských (Pragfilm) ateliéroch. Prvým produktom výrobného oddelenia bolo päť čísel mesačníka *Lúč*, tvorené vždy dvoma až troma kratšími kultúrnymi snímkami s dĺžkou 5 až 7 minút. Neskôr už vznikali samostatné, 10 až 15 minútové dokumenty, ktorých témy v podstate rozvíjali témy a „propagandistické línie“ reportáží týždenníka,“ vysvetľuje Petra Hanáková.

Medzi tieto filmy zachytávajúce slovenskú kultúru a prírodné bohatstvo patria *Bolo raz...* (1942) o Spišskom hrade, *Travertín – slovenský mramor* (1942) o ťažbe a využití tejto špecifickej horniny, oba v réžii Paľa Bielika, či *Leto pod Kriváňom* (1943) Eugena Mateičku o rytme letnej práce – kosení lúk na Liptove. Dlhometrážny film *Od Tatier po Azovské more*, ktorý vyrobila monopolná slovenská filmová spoločnosť *Nástup*, vznikol v roku 1942 v réžii Ivana J. Kovačeviča. Tento dokumentárny film sa zaoberá bojmi a postupom slovenskej armády proti Sovietskemu zväzu po vypovedaní vojny v roku 1941. Zachytáva život vojakov na fronte, vojenské operácie a aj návštevu Jozefa Tisa na Ukrajine. Súčasťou výberu sú aj filmy, ktoré vznikli krátko po skončení vojny a vyrovnávajú sa s predchádzajúcim obdobím alebo zachytávajú novú realitu, napríklad *Za slobodu* (r. Paľo Bielik, 1945) o Slovenskom národnom povstaní, *Na troskách vyrastá život...* (r. Ján Kadár, 1945) o vojnu zničenej krajine a jej opätovnom budovaní alebo *Aby sme v pokoji žili* (r. Viktor Kubal, 1946) o výmene obyvateľstva medzi Slovenskom a Maďarskom.

Filmy budú na festivale premietané z 35 mm kópií a ich historickej kontextualizácii sa venuje publikácia *Máme svoj film!*. Tá je prvou samostatnou monografiou venovanou filmovej kultúre v rokoch 1939 – 1945, pričom obsahuje aj krátke exkurzy do obdobia pred týmto časom (1938) a po ňom (1945 – 1948). Skúma film v širšom kultúrnom a recepčnom rámci,

takže sa nevenuje len filmom a ich tvorcom, ale aj inštitucionálnemu zázemiu, propagande a cenzúre, podmienkam a skladbe kinoprojekcie, diváctvu či marketingovým politikám. Kniha sa snaží odpovedať na otázky: čím všetkým bola slovenská kinematografia počas obdobia Slovenského štátu, čo v tomto období získala a o čo prišla, akú úlohu zohrávala v širšom kontexte vtedajšej kultúry, koho záujmy reprezentovala, čomu pomáhala či škodila a kto pomáhal alebo škodil jej. V publikácii je množstvo dobových fotografií a archívnych materiálov a má bohatý poznámkový aparát. Petra Hanáková, jej autorka, využívala rôznorodé zdroje, zväčša unikátne, ktoré pochádzajú zo štátnych, regionálnych alebo iných špecializovaných archívov, múzeí či knižníc.

Viac informácií o programe a filmoch na MFDF Ji.hlava nájdete [na web stránke festivalu](#).

Na prelome novembra a decembra 2024 budú pásma filmov *Máme svoj film!* uvedené aj v Kine Lumière ako súčasť programu Filmotéky. Viac informácií čoskoro [na web stránke kina](#).

Publikácia *Máme svoj film!* [na e-shope Klapka.sk](#).

kontakt: sekretariát SFÚ: sfu@sfu.sk, +421 2 57 10 15 03; Mgr. Anna Lazor, anna.lazor@sfu.sk